

e-ISSN:2587-2168

Year: 2024

Vol: 10 Issue: 1

pp 1-12

Article ID

74649

Arrival

11 December 2023

Published

29 February 2024

DOI NUMBER<https://doi.org/10.5281/zenodo.10802414>**How to Cite This Article**

Elçi, S. (2023). "Finansal Raporlama Standartlarına Uygun Taslak Hesap Planındaki Çek Senet İşlemlerinin Mevcut Tekdüzen Hesap Planıyla Karşılaştırılarak İncelenmesi", *International Journal of Disciplines Economics & Administrative Sciences Studies*, (e-ISSN:2587-2168), Vol:10, Issue:1; pp: 1-12

International Journal of Disciplines Economics & Administrative Sciences Studies is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

Finansal Raporlama Standartlarına Uygun Taslak Hesap Planındaki Çek Senet İşlemlerinin Mevcut Tekdüzen Hesap Planıyla Karşılaştırılarak İncelenmesi

Examination Of The Check Promissory Note Transactions In The Draft Account Plan In Accordance With Financial Reporting Standards By Comparing Them With The Existing Uniform Account Plan

Süleyman Elçi¹ ¹ Dr., Hazine ve Maliye Bakanlığı, Defterdarlık Uzmanı, Ankara, Türkiye**ÖZET**

Çalışma, taslak hesap planındaki Nakit ve Nakit Benzerleri, Ticari Alacak ve Borç hesapları içerisindeki senetler ile reeskont hesaplarının yanında ticari alacak ve borçlara ilişkin yeni ihdas edilen Alınan-Verilen İleri Vadeli Çekler hesabını incelemiştir. Araştırma desenlerinden doküman incelemesinde taslak ve tebliğler gözlemlenerek, örnek olayda problemin uygulamaları geliştirilmiştir. Taslakta çek, senet, ileri tarihli çekler ile alacak ve borç senetleri reeskont hesaplarının değişime uğradığı tespit edilmiştir. Çalışma, değişen hesapların muhasebe sisteminde işletmelerin ihtiyaçlarına cevap verebildiğini ortaya çıkarmıştır. Ayrıca, hesapların muhasebe sistematığının taslakla uyumlu olmasının yanında muhasebe bilgi sistemi açısından kullanışlı olabileceğini de tespit etmiştir.

Anahtar Kelimeler: Finansal Raporlama Standartlarına Uygun Taslak Hesap Planı, Tekdüzen Hesap Planı, Uluslararası Muhasebe Standartları, Uluslararası Finansal Raporlama Standartları.

ABSTRACT

The study examined the account of Cash and Cash Equivalents in the draft account plan, Promissory notes in Trade Receivables and Debentures accounts, as well as the newly created Received-Issued Forward-Term Checks related to trade receivables and debentures, as well as rediscount accounts. By observing the drafts and communiqués from the research patterns in the document review, the applications of the problem have been developed in the case study. In the draft, it has been determined that the accounts of checks, promissory notes, advanced cheques and accounts receivable and debt securities have undergone changes. The study has revealed that changing accounts can meet the needs of enterprises in the accounting system. In addition, in addition to the fact that the accounting systematics of the accounts are compatible with the draft, it has also been determined that they can be useful from the point of view of the accounting information system.

Keywords: Draft Account Plan in Accordance with Financial Reporting Standards, Uniform Account Plan, International Accounting Standards, International Financial Reporting Standards.

1. GİRİŞ

Muhasebe tarihi evrelerden geçmiş ve birikimi olan bir bilim dalıdır. Muhasebe bilimi her medeniyet tarafından farklı tarihi dönemlerde sistematik bir şekilde kullanılmıştır. Günümüzde ülkeler muhasebe uygulamalarını ortak bir çerçeveye oturtmak istediklerinden ve herkesin benimseyeceği bir muhasebe dilinin oluşturulmasına ihtiyaç duyduklarından 1970'lerde ortak muhasebe dili geliştirme çalışmalarına başlamışlardır. Ortak uygulama çalışmaları kapsamında "International Accounting Standards Board (IASB) (Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu)" kurul tarafından muhasebe standartları geliştirilerek yayımlanmıştır (Dinç ve Atasel, 2016:272).

Türkiye'de muhasebe standartları konusunda uygulamalar yapıp yayımlayan kuruluş Kamu Gözetim Kurumudur (KGGK). Kurum finansal raporları uluslararası standartlara uygun hale getirerek düzenleme ve denetleme işini IASB standartlarına uygun olarak yapmaktadır. Türkiye'de faaliyet gösteren ticari işletmeler muhasebe kayıtlarını Ticaret Kanunu, Vergi Yasaları ve Tekdüzen Hesap Planı (TDHP) uyarınca yapmakta ve finansal tablolarına ait verileri bu şekilde raporlamaktadır. Borsaya kayıtlı şirketler/işletmeler bağımsız denetim zorunluluğu olan mali tablolarını bilgi kullanıcılarına "hissedarlar ve yatırımcılar vb." taraflara uluslararası manada değerlendirilmesinin yapılabilmesi için TDHP kayıtlarının standartlara "Uluslararası Muhasebe Standartları (UMS)/Uluslararası Finansal Raporlama Standartları UFRS" uygun hale getirerek raporlamak suretiyle yayımlamaktadırlar. Bağımsız denetime tabi işletmeler ile hisseleri borsaya kayıtlı şirketler TDHP'nin yanı sıra UMS/UFRS'ye uygun iki farklı kayıt ve raporlama yapmak zorundadırlar. Kamu Gözetim Kurumu, hâlihazırda geçerli olan ve işletmelerin muhasebe işlemlerinin yapılmasında yetersiz kalan TDHP'nin güncellenmesi amacıyla Finansal Raporlama Standartlarına Uygun Örnek Hesap Planı Taslağı 13.12.2018'de yayımlanmış taslağa yönelik ilgililerin görüş ve önerilerini bildirmeleri için 01.03.2019'a kadar süre tanımıştır. Taslak hesap planı süreç tamamlanınca güncellenerek yayımlanmıştır (Coşkun, 2021:1) Taslak hesap planında yer alan hesap sınıfları görüş ve önerilerden önce ve sonra şeklinde Nakit ve Nakit Benzerleri (çek ve senetler

grubu), Ticari Alacaklar (Kısa ve Uzun Vadeli), Ticari Borçlar (Kısa ve Uzun Vadeli) ve bu sınıflara ait hesaplar ve reeskont hesapları Tablo 1’de gösterilmiştir. Sonrasında kurum Küçük ve Mikro İşletmeler için Finansal Raporlama Standartlarını (KÜMİ FRS) 12.07.2019 tarihinde yayımlanmış işletmelerin uygulamaya tam uyumunu sağlanmayı amaçlamıştır (Aytaç ve Gücenme-Gençoğlu, 2020:755-756)

Tablo 1: Örnek Hesap Planı Taslağındaki Finansal Raporlama Standartlarına Uygun Çek ve Senetler Ticari Alacaklar (Kısa ve Uzun Vadeli Hesaplar), Ticari Borçlar (Kısa ve Uzun Vadeli Hesaplar) Grubu Hesapları

Görüş ve Önerilerden Önce		Görüş ve Önerilerden Sonra	
NAKİT VE NAKİT BENZERİ		NAKİT VE NAKİT BENZERİ	
Kodu	Hesap Adı	Kodu	Hesap Adı
101	Alınan Çekler	101	Alınan Çekler
103	Verilen Çekler ve Ödeme Emirleri (-)	103	Verilen Çekler ve Ödeme Emirleri (-)
TİCARİ ALACAKLAR		TİCARİ ALACAKLAR	
Kodu	Hesap Adı	Kodu	Hesap Adı
121	Alacak Senetleri	121	Alacak Senetleri.
122	Alınan İleri Tarihli Çekler	122	Alınan İleri Tarihli Çekler
221	Alacak Senetleri	221	Alacak Senetleri
222	Alınan İleri Tarihli Çekler	222	Alınan İleri Tarihli Çekler.
122	Alacak Senetleri Reeskontu (-)	128	Ertelenmiş Wade Farkı Gelirleri Hesabı (-)
TİCARİ BORÇLAR		TİCARİ BORÇLAR	
Kodu	Hesap Adı	Kodu	Hesap Adı
321	Borç Senetleri	321	Borç Senetleri
322	Verilen İleri Tarihli Çekler	322	Verilen İleri Tarihli Çekler
421	Borç Senetleri	321	Borç Senetleri
422	Verilen İleri Tarihli Çekler	322	Verilen İleri Tarihli Çekler
322	Borç Senetleri Reeskontu (-)	328	Ertelenmiş Wade Farkı Giderleri (-)

Kaynak: Yeni Taslak Hesap Planı (KGK)

Tablo 1’deki taslak hesap planı incelendiğinde, görüş ve önerilerden sonra tekdüzen hesap planında yer alan 101 Alınan Çekler Hesabı, 103 Verilen Çekler ve Ödeme Emirleri Hesabı (-), 121 Alacak Senetleri, 221 Alacak Senetleri, 321 Borç Senetleri ve 421 Borç Senetleri Hesapları, taslak hesap planında aynı şeklini korumuştur. Türk Ticaret Kanunda ihdas edilen vadeli çek uygulamasından dolayı taslak hesap planının ticari alacaklar hesap grubuna 122 Alınan İleri Tarihli Çek. ve 222 Alınan İleri Tarihli Çek. Hesabı, ticari borçlar hesap grubuna ise 322 Verilen İleri Tarihli Çek. Hesabı ve 422 Verilen İleri Tarihli Çek. Hesabının yeni eklendiği görülmektedir. Reeskont uygulaması bakımından da tekdüzen hesap planında bulunan 122 Alacak Senetleri Reeskontu (-) hesabı taslak hesap planında 128 Ertelenmiş Wade Farkı Gelirleri Hesabına (-), tekdüzen hesap planında yer alan 322 Borç Senetleri Reeskontu (-) hesabı da taslak hesap planında 328 Ertelenmiş Wade Farkı Giderleri(-) hesabı şeklini almıştır. İncelenen taslak hesap planı kapsamında teorik değerlendirmelerin daha ileriye götürülmesi gerektiğinden hareketle uygulamada daha uzmanlaşılması için konu kapsamındaki tartışmalar sürekli yapılabilir. Bu yanı sıra bağımsız denetim yükümlülüğü olan, halka açık, ya da diğer kategorideki işletmelerin (finansal kuruluşlar hariç) ihtiyaçlarını karşılaması için hazırlandığı belirtildiğinden hesap planı taslağının daha teferruatlı incelenmesi gerekir. Taslak hesap planındaki 10 kodlu “Nakit ve Nakit Benzerleri” hesap grubu, 12-22 kodlu “Ticari Alacaklar” hesap grubu ile 32-42 kodlu “Ticari Borçlar” hesap grupları ve bu gruba ait reeskont hesaplarının işleyişlerine ait somut uygulama örnekleri tartışılabilir (Taslak Hesap Planı). Çalışmanın amacı finansal durum tablolarının “Nakit ve Nakit Benzerleri”, “Ticari Alacaklar” ve “Ticari Borçlar” incelenen ilgili hesaplara ilişkin uygulama örneklerini göstermek ve konunun işleyişi hakkında bilgi vermektir.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Örnek Hesap Planı Taslağına mevcut Finansal Raporlama Standartlarına uygunluğuna ilişkin yapılan çalışmalar az sayıdadır. Çalışmalarda yayımlanan taslak hesap planı değerlendirilmesinin, genelde “TDHP, Muhasebe Standartları, Büyük ve Orta Ölçekli İşletmeler için Standart Setleri” ölçütler ile karşılaştırılması üzerine olduğu görülmektedir. Taslak hesap planının kabul gören Finansal Raporlama Standartlarına uygunluğuna ilişkin yapılan çalışmaların özeti aşağıdadır.

Hesap Planı Taslağı ile TDHP’yi, Finansal Raporlama Standartlarına uygunluk yönünde karşılaştırmış ve hazırlanan taslak hesap planının BOBİ FRS’ye “Büyük ve Orta Boy İşletmeler için Finansal Raporlama Standardı”, TFRS’ye “Türkiye Finansal Raporlama Standartları” ve yürürlükte bulunan Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği’ne [MSUGT] uygun detaylı hazırlandığından finansal tablolar düzenleyen işletmeler tarafından sorunsuz kullanılacağı tespit edilmiştir. Ancak taslak hesap planı çalışmalarının öncesinde yapılan akademik çalışmalarda muhasebe ve finansal raporlama standartlarının yürürlüğe

girmesinden dolayı TDHP'nın değişmesinin ve güncellenmesinin de ortaya çıkacağına değinilmiştir (Ataman ve Gökçen, 2021:159).

Taslak Hesap Planının bilgi kullanıcılarına yönelik öngörülen faydaları; sade olması, meslek kültürü bakımından uyumluluk ve muhasebe standartlarının kolaylıkla anlaşılabilmesine olanak sağlamasıdır. Ancak, Taslak Hesap Planı'nın eksik yönleri incelendiğinde bir problemde; muhasebe standartları gereği, BOBİ FRS ve TFRS'ye tabii işletmelerin taslak hesap planını uygulamalarının bazı hesaplar bakımından karmaşaya yol açabileceğidir. Bu problemin aşılabilmesi, taslakta çok sayıda hesaba yer verilmesinin yanında, hesap ayrıntı düzeyinin artırılması ile olabilecektir (Öztürk ve Babaoğlu, 2020:450).

TDHP ile yeni hesap planı taslağının karşılaştırması incelendiğinde; TDHP'de bulunan tüm hesapların, TMS/TFRS'ye uygun tasarlandığı tespit edilmiştir. Ancak ileride meydana gelebilecek ihtiyaçlara binaen kayıtlama ve raporlama yönünden yetersiz kalan hesapların mali tabloların sunumu bakımından güncellenmesinin kaçınılmaz olduğudur (Doğan, 2021:26).

Finansal Raporlama Standartlarının uyumluluğunu sağlayan Hesap Planı Taslağında yer alan hesap gruplarının MSUGT'de bulunan hesapları ile karşılaştırması yapılmıştır. Taslak hesap planında yeni türetilen hesaplar ve hesap gruplarının yer aldığı, bunun yanı sıra hesap sayısında artışlar olduğu ve hesaplar için ayrıntılı içerik açıklaması yapıldığı belirtilmiştir. Çalışmada, taslağa dair yapılan incelemelerde, ilerleyen süreçte yapılabilecek karşılaştırmalar ve eleştiriler ile taslak hesap planının zamanla doygunluğa ulaşarak ihtiyaçlara daha iyi cevap verebileceğine dikkat çekilmiştir (Özbek, 2019:374),

Araştırmalarda KGK tarafından tasarlanarak yayınlanan taslak hesap planının finansal raporlama standartlarına uyumluluğunun yanı sıra TDHP'nı bağlamında taslağın güncellenmesine ihtiyaç olup olmadığı değerlendirilmiştir. Araştırmada taslak yeni hesap planında her gruptan işletmelere uygun hesaplar bulunduğu, taslağın uygulama birliği açısından "iki çeşit finansal tablo formatı hazırlamadan kurtulmak için" zorunluluk haline getirilmesi ve bir an evvel yürürlük kazanmasına ihtiyaç olduğuna da değinilmiştir (Akdoğan, 2019:761).

Çalışmada, yürürlük kazanan Finansal Raporlama Standartlarının "TDHP ve Tam Set TMS/TFRS ve BOBİ FRS" muhasebe esasları ile uyumlu olduğu ve ancak, planda tespit edilen eksik yönlerin ise zamanla tamamlanması gerektiği de ortaya çıkarılmıştır (Gökçen ve Ataman, 2020).

Literatürden elde edilen bilgiler ışığında taslak hesap planının eksik yönlerinin bulunduğu ve güncellenmesi gerektiğine vurgular yapıldığı tespit edilmiştir. Diğer çalışmalardan farklı olarak çalışmada literatürde yer alan görüş ve öneriler sonucunda oluşturulan taslak hesap planı Nakit ve Nakit Benzerleri, Ticari Alacaklar (Kısa ve Uzun Vadeli Hesaplar), Ticari Borçlar (Kısa ve Uzun Vadeli Hesaplar) grubunda yer alan hesaplar ve reeskont hesaplarına ait örnek olay bağlamında uygulamalar geliştirilmek suretiyle incelenmiştir. Çalışma konuya yönelik uygulama örnekleri ile somutlaştırılmıştır. Geliştirilen uygulama örnekleri ile çalışmanın taraflarının dikkatinin çekilmesinin yanı sıra, yeni uygulamanın sistematığının ortaya konulması bakımından literatüre katkı sağlanması amaç edinilmiştir.

3. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ VE BULGULAR

Tekdüzen hesap planı ile taslak hesap planında "Nakit ve Nakit Benzerleri, Ticari Alacaklar (Kısa ve Uzun Vadeli), Ticari Borçlar (Kısa ve Uzun Vadeli)" grubunda yer alan hesaplar ve reeskont hesapları karşılaştırılmasına ait araştırma nitel araştırma yöntemi örnek olay ve doküman incelemesi (belgesel gözlem) desenlerine göre tasarlanmıştır.

3.1 Yöntem

Çalışmada muhasebe standartları ve Taslak Hesap Planı arasında bir farklılığın olması ve muhasebe teorisi ile tüm bilgi kullanıcılarını ilgilendirmesi nedeniyle yapılan bir araştırmadır. Çalışmanın araştırma problemi Taslak Hesap Planında yer alan "Nakit ve Nakit Benzerleri, Ticari Alacaklar (Kısa ve Uzun Vadeli Hesaplar), Ticari Borçlar (Kısa ve Uzun Vadeli Hesaplar)" yer alan çek ve senet hesapları ile bu hesaplara ait reeskont hesaplarının MSUGT'de yer alan çek ve senet hesapları ile reeskont hesaplarının karşılaştırılarak uygulamaya yönelik bir yeniliğin olup olmadığı, varsa bunun ne olduğunun ortaya konulmasıdır. Araştırmada kullanılan analiz çalışmanın nitel araştırma yöntemi ile sonuçlandırılmaya uygun olduğundan kullanılmıştır. Bu nedenle çalışmada, veri toplama aracı olarak nitel araştırmalarda başvurulan örnek olay ve doküman incelemesi (belgesel gözlem) tekniği kullanılmıştır. Doküman inceleme yönteminde, var olan sosyal olgular kabul gören kayıt ve belgelerin detaylı bir şekilde incelenmesi için verilerin toplandığı ve analize tabi tutulduğu tekniktir (Yeşil, 2010:52). Bu araştırma tekniğinde araştırmanın soru cümlesini oluşturan olgulara ilişkin kaynaklar analize edilmek suretiyle yorumlanmıştır. Çalışmada alanda önemli yazılı kaynak olan TDHP'nı, Taslak Hesap

Planı ve MSUGT incelenmiş, konuya ait kapsamlı literatür taraması yapılmıştır. Yapılan araştırmalar ve analiz sonucunda elde edilen bulgulara dayanarak taslakta yapılan düzenlemelerin farklılık ve benzerlikleri ortaya konulmuş, farklılıkların ise meydana getireceği yenilikler araştırmanın sonuç bölümünde tartışılmıştır.

3.2. Bulgular

Çalışmadan elde edilen analiz bulguları ortaya konulmadan önce araştırmanın içeriğini yönlendiren (varsayımlar) veriler açıklanmıştır. Sonrasında bulgular; hesap sınıfı, hesap grupları ve hesap isimleri kategorisinde değerlendirilerek sınıflandırılmış ve bu formatta sunulmuştur.

3.2.1 Çek Senet Hesapları, Örnekleri ve Muhasebe Kayıtları

Araştırmanın bulgular bölümünde, Finansal Raporlama Standartlarına Uygun Örnek Hesap Planı Taslağındaki “Nakit ve Nakit Benzerleri, Ticari Alacaklar (Kısa ve Uzun Vadeli Hesaplar) ve Ticari Borçlar (Kısa ve Uzun Vadeli Hesaplar)” hesap sınıfında yer alan ilgili hesaplardan çek ve senet hesapları ile reeskont hesapları incelenmiştir. Araştırmada taslak hesap planında yer alan hesap kodları değişmeyen, değişen ve yeni eklenen hesaplar şeklinde ele alınarak bu hesaplara ait örnek olaylar geliştirilmiş ve yevmiye kayıtları yapılmıştır.

-101 Kodlu Alınan Çekler Hesabı

Literatürde kıymetli evrak kategorisinde yer alan çek, düzenleyeni tarafından bir banka hesabı üzerinden keşide edilir ve çekin kullanımı kanunlarda belirtilmiştir, Belli kuralları olan çek sürekli el değiştiren bir ödeme aracıdır. Alacaklı çek üzerindeki hakkını bir başkasına devredebilir buna ciro denmektedir. Muhasebe sistematüğinde alınan çekler, “101 Alınan Çekler” hesabının borcuna kaydedilirken, çek tutarının tahsili, iadesi vb. sebeplerle elden çıkması durumunda ilgili “101 Alınan Çekler” hesabının alacağına kaydedilir, hesap alacak çalışır (Tanış, 2010: 90-91).

Örnek 1: 21.01.20x0 tarihinde işletme 0003 seri nolu faturayla 2.000 TL + 18 KDV’li malı çek karşılığında satmıştır. Satış işlemine ait satılan ticari mal maliyeti göz ardı edilmiş, satım işlemine ait muhasebe kaydı aşağıdadır.

.....21.01.20x0.....		
101 ALINAN ÇEK. HS.	2.360	
600 YURTIÇİ SATIŞ.HS.		2.000
391 HSP. KDV HS.		360
0003 seri nolu fatura ile çek karşılığı mal satış kaydı.		

Örnek 2: Ergün Limited Şirketi 25.12.20x0 tarihinde 0004 seri nolu faturayla 20.000 TL + 18 KDV’li mal satışı yapmıştır. İşletmece satış karşılığında 2.950 \$ tutarlı çek alınmıştır. Dolar alış kuru çekin alındığı tarihte 1\$ = 8 TL’dir.

A) Ergün işletmesinin satılan ticari mal maliyeti tespitinde aralıklı envanter yöntemi kullandığı varsayılarak satılan ticari mal maliyetine ait kayıt yapılmamıştır. Satışa ait muhasebe kaydı aşağıdadır.

.....25.12.20x0.....		
101 ALINAN ÇEK. HS.	23.600	
101.02. Yabancı Para Cinsinden Alınan Çek.		
101.02.01. \$ Cinsinden Alınan Çek.		
600 YURTIÇİ SATIŞ. HS.		20.000
391 HSP. KDV HS.		3.600
004 seri nolu faturayla 2.950 \$ (2.950 x 8=23.600) çek karşılığı mal satışı.		

B) Ergün işletmesi 31.12.20x0 tarihli (1Dolar = 8,5TL) döviz alış kuru varsayımı için aşağıdaki muhasebe kaydını yapacaktır.

.....31.12.20x0.....		
101 ALINAN ÇEK. HS.	1.475	
101.02. Yabancı Para Cinsinden Alınan Çek		
101.02.01. \$ Cinsinden Alınan Çekler		
664 KUR FARKI KAZANÇ. HS.		1.475
664.02. Alınan Çek. Kur Kazanç.		
Yabancı para cinsi çeklere ait dönem sonu kur değerlemesi: 2.950 \$ x (8,50-8,00=0,50 Kr) = 1.475 TL		

C) Ergün işletmesi 31.12.20x0 tarihli (1 Dolar = 7,80TL) döviz alış kuru varsayımı için aşağıdaki muhasebe kaydını yapacaktır.

D)

.....31.12.20x0..... 647 KUR FARKI ZARAR. HS. (-) 674.02.Alınan Çek. Kur Zarar 101 ALINAN ÇEK. HS. 101.02. Yabancı Para Cinsinden Alınan Çek 101.02.01. \$ Cinsinden Alınan Çek Yabancı para cinsi çeklere ait dönem sonu kur değerlemesi:2.950 \$ x (8,00-7,80=0,20 Kr) = 590 TL	590	590
---	-----	-----

Örnek 3: X işletmesi, 20.01.20x0 tarihinde 15.000 TL'lik müşteri çekinin tahsilini gerçekleştirmiştir. İlgili muhasebe kaydı aşağıdadır.

.....20.01.20x0..... 100 KASA HS. 101 ALINAN ÇEK. HS. Müşteri çekinin tahsilatı.	15.000	15.000
---	--------	--------

Örnek 4: Y işletmesi, 10.05.20x1 tarihinde 50.000 TL'lik müşteri çekini tahsil ederek, işletmenin banka hesabına aktarmıştır. İlgili muhasebe kaydı aşağıdadır.

.....10.05.20x1..... 102 BANKA.HS. 101 ALINAN ÇEK. HS. Tahsil edilen müşteri çekinin işletme banka hesabına aktarılması.	50.000	50.000
---	--------	--------

Örnek 5: Z işletmesi 20.11.20x1 tarihli 0004 seri nolu faturayla %18 KDV dâhil 30.000+5.400 TL'lik mal alımını çek ciro etmek suretiyle almıştır. İlgili muhasebe kaydı aşağıdadır.

.....20.11.20x1..... 153 TİCARİ MAL. HS. 191 İND. KDV HS. 101 ALINAN ÇEK. HS. 0004 seri nolu fatura için çek ciro ederek mal satın alınması.	30.000 5.400	35.400
--	-----------------	--------

Vergi uygulaması bakımından alınan vadeli çek normal çek olarak kabul edilmektedir. Ancak Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği'nde (4 Sıra No'lu) temel ilkelerden özün önceliği esasına göre de alacak senedi kabul edilmektedir (Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği, 1992).

-103 Kodlu Verilen Çekler Hesabı (-)

İşletmeler bir ödemeyi gerçekleştirmek için, banka hesabı üzerinden çek düzenlemek ve imzalamak suretiyle işlem gerçekleştirirler, bu işleme çek keşidesi denir. Çek keşidesi sonrasında, banka çek ödeme işlemini hemen yapmadığından ödeme 102 Bankalar Hesabı yerine 103 Verilen Çek ve Öd. Emirleri hesabının alacağına kayıt yapılır. Çekin ilişkilendirildiği ödeme emirlerinin bankadan tahsilinin gerçekleştiği bilgisi alındığında bu hesaba borç kaydı yapılırken, "borca yazılır" 102 Bankalar Hesabının ise alacak tarafına kayıt yapılarak hesap alacaklandırılmış olur. İşlem sonucunda işletmenin banka mevduatının fiilî durum ile muhasebe yevmiye kayıtlarının mutabakatı sağlanır. İşletme, bankacılık işlemlerinde de bu hesabı kullanır havale, virman vb. aktarımlarını da gerçekleştirir. Havale ve virman işlemlerinin muhasebeleştirilmesin de verilen çekler hesabına aynı kayıt yapılır. İşletmeler, verilen çekler ile diğer ödeme işlemlerine ait farklı tali hesaplar (103 Verilen Çekler ve Ödeme Emirleri Hesabı altında) açabilir (Orhan, 2012:125-126).

Örnek 6: Bakır işletmesi, 30.11.20x2 tarihinde 0002 seri nolu faturayla % 18 KDV hariç 25.000TL+4.500TL değerli malı çek keşide etmek suretiyle satın almıştır. İlgili işleme ait muhasebe kaydı aşağıdadır.

.....30.11.20x2..... 153 TİCARİ MALLAR HS. 191 İNDİRİLECEK KDV HS. 103 VERİLEN ÇEK. VE ÖD. EM. HS. Çek keşide ederek mal satın alınması (0002 nolu fatura)	25.000 4.500	29.500
--	-----------------	--------

Örnek 7: 30.12.20X2 tarihinde 29.500TL çek tutarının lehdarı tarafından bankasından tahsil gerçekleştiği bilgisi alınmıştır. Yapılacak muhasebe kaydı aşağıdadır.

.....30.12.20X2..... 103 VERİLEN ÇEK. VE ÖD. EM.HS.. 102 BANKALAR HS. 102.01 VYZ Bankası. 102.01.02 VYZ Bankası Çekirge Şub. Çekin lehdarı tatafindan tahsi edilme kaydı	29.500	29.500
---	--------	--------

Örnek 8: Ocak işletmesi, 12.12.20x2 tarihinde Ahmet ÇOŞAR'a olan senetsiz ticari borç için 15.000TL'lik çek vermiştir. Yapılması gereken muhasebe kaydı aşağıdadır.

.....30.11.20x2..... 320 SATICILAR HS. 320.01. Ahmet ÇOŞAR. 103 VERİLEN ÇEK. VE ÖD. EM. HS. Çek keşide ederek mal satın alınması (0002 nolu fatura)	15.000	15.000
---	--------	--------

Örnek: 9 Önceki raporlama döneminde nedeni tespit edilemeyen 50.000 TL'lik kasa noksanının senet ödemesinin kayıtlara alınmadığından kaynaklandığı anlaşılmıştır. Gerekli muhasebe kaydı aşağıdadır.

.....xx.xx.xxxx..... 321 BORÇ SENETLERİ HS. 189 SAYIM VE TESELLÜM NOKSANLARI HS. 189.01. Çek Noksanı Kasa noksanı tespit kaydı.	50.000	50.000
---	--------	--------

Örnek:10 Önceki raporlama döneminde nedeni tespit edilemeyen 50.000 TL'lik kasa fazlasının senetsiz alacağa ait tahsilatın kayıtlara alınmadığından kaynaklandığı anlaşılmıştır. İşleme ait yevmiye kaydı aşağıdadır. "Verilen çekler ve ödeme emirleri hesabının işleyişine ait muhasebe kayıtlarında TDHP ile yeni taslak hesap planı arasında önemli farklılıklar bulunmaktadır."

.....xx.xx.xxxx..... 388 SAYIM VE TESELLÜM FAZLA HS. 388.02. Nakit Fazlası 103 VERİLEN ÇEK. VE ÖD. EM. HS. Kasa Fazlası (50.000 TL) tespit kaydı.	50.000	50.000
---	--------	--------

-121 Kodlu Alacak Senetleri Hesabı

İşletmenin faaliyetlerine ait mal ve hizmet satışlarına ilişkin senetli alacakları ile finansal kiralama kaynaklı ticari alacakların izlenmesinde kullanılan hesaptır. İşletme tarafından alınan senet tutarları hesaba borç kaydedilir, senetlerin tahsilinde ise alacaklandırılır (Coşkun, 2022:81-82).

Örnek 11: Alp işletmesi 06.06.20x0 tarihinde 20.000TL+%18 KDV ile senetli mal satmıştır. Muhasebe kaydı aşağıdadır.

.....06.06.20X0..... 121 ALACAK SENET. HS.. 121.02 Cüz. Senet. 600 YURT İÇİ SATIŞLAR HS. 391 HSP. KDV HS. Senetli mal satış kaydı.	23.600	20.000 3.600
---	--------	-----------------

Örnek 12: Ay işletmesi 01.01.20x1 tarihinde % 18 KDV'li 50.000 TL+15.000 KDV değerinde senetli mal satmıştır. Ticari senet bilgileri aşağıdadır. İşlemden satılan ticari mal maliyeti hesaplanmadan muhasebeleşme yapıldığında gerekli kayıt aşağıdadır.

	Vade	Tutar
I. Senet Bilgisi	6 ay	25.000
II. Senet Bilgisi	16 ay	40.000

.....01.01.20X1..... 121 ALACAK SENET. HS.. 121.03 Cüz. Senet. 221 ALACAK SENET. HS... 600 YURT İÇİ SATIŞLAR HS. 391 HSP. KDV HS. Senetli mal satış kaydı.	25.000 40.000	50.000 15.000
--	------------------	------------------

Örnek 13: Gece işletmesi cüzdanındaki senetler bilgisi aşağıdaki gibidir.

A) İşletme 02.01.20x1 tarihinde 25.000 TL tutarındaki senedini tahsil etmek için bankaya göndermiştir. İşleme ait muhasebe kaydı aşağıdadır.

.....02.01.20x1..... 121 ALACAK SENET. HS.. 121.05 Tahsiladaki Senetler	25.000	
121 ALACAK SENET. HS.. 121.02 Cüzdandaki Senetler		25.000
Çek keşide ederek mal satın alınması (0002 nolu fatura)		

B) İşletmece 10.01.20x0 tarihinde alınan banka dekont bilgisinden, senetlerin tahsilinin gerçekleştiği ve tahsil nedeniyle 500 TL bankaca komisyon kesildiği anlaşılmıştır. Muhatap banka kalan tutarı işletmenin Maden Bankası Batıkent Şubesindeki hesabına aktarmıştır. Muhasebe kaydı aşağıdadır.

.....10.01.20x0..... 102 BANKALAR HS. 102.02 ABC Bankası 102.02.03 Maden Bankası Batıkent Şub.	24.500	
653 KOMİSYON GİD. HS. 121 ALACAK SENET. HS.. 121.05 Tahsiladaki Senetler	500	25.000
Senet Tahsilat Kaydı		

Örnek 14: İşletmece 05.02.20x0 tarihli bir ihaleye iştirak için 20.000 TL'lik senet teminat gösterilmiştir. Muhasebe kaydı aşağıdadır.

.....05.02.20x0..... 121 ALACAK SENET. HS.. 121.04 Teminattaki Senetler	20.000	
121 ALACAK SENET. HS.. 121.05 Tahsiladaki Senetler		20.000
Teminattaki Senetlerin Kaydı		

Örnek 15: İşletmece 05.03.20x1 tarihinde 30.000TL'lik alacak senedini bankaya iskonto ettirmiştir (kırdırılıyor). Banka tarafından alınan 5.000 TL'lik iskonto tutarından sonra kalan tutar işletmeye nakit olarak ödenmiştir. Muhasebe kaydı aşağıdadır.

.....05.03.20x1..... 100 KASA HS.. 780 FİNANSMAN GİD. HS. 121 ALACAK SENET. HS.. 121.04 Teminattaki Senetler	25.000 5.000	30.000
Senet Tahsili Kaydı.		

Örnek 16: 10.11.20x2 tarihinde vadesi dolan 20.000TL değerli alacak senedi, borçlusunun talebi doğrultusunda 2.000TL vade farkı ödenmek suretiyle 22.000TL'lik 2 ay vadeli alacak senediyle değiştirilmiştir. Muhasebe kaydı aşağıdadır.

.....10.11.20x2..... 121 ALACAK SENET. HS.. 121.02 Cüzdandaki Senet.	25.000	
121 ALACAK SENET. HS.. 121.02 Cüzdandaki Senetler 642 FAİZ GEL.HS.		20.000 2.000
Alacak Senedinin vadesinin uzatılması kaydı.		

-122 ve 222 Kodlu Alınan İleri Tarihli Çekler Hesabı

Yeni Türk Ticaret Kanununun yürürlüğe girmesi ve TMS gereğince işletmelerin yaptıkları mali işlemleri bilgi kullanıcıları bakımından mali tablolarında tam açıklamaları gerekmesi nedeniyle vadeli çek uygulamasının incelenmesi gerekmektedir (Kablan, 2020:105-106). Bu bağlamda yeni uygulamanın anlaşılması için verilecek örnekler aşağıdaki gibidir.

Örnek 17: İşletme 20.06.20x2 tarihinde 0006 seri nolu faturayla %18 KDV hariç 60.000TL değerli malı vadeli çek olarak satmıştır. Alınan çeklere ait bilgiler aşağıdadır.

Çek Sıra No	Vade	Tutar
1	20.06.20x2	40.000
2	20.06.20x3	30.800

A)-İşletme mal satışlarında maliyet hesaplamasında aralıklı envanter yöntemini kullanmakta olup, satılan ticari mal maliyeti hesaplanmamıştır. Mal satışına ait muhasebe kaydı aşağıdaki gibidir.

.....20.06.20X0.....		
122 ALINAN İLERİ TARİHLİ ÇEK. HS..	40.000	
222 ALINAN İLERİ TARİHLİ ÇEK. HS.	30.800	
600 YURT İÇİ SATIŞLAR HS.		60.000
391 HSP. KDV HS.		10.800
0006 seri nolu faturayla vadeli çek mal satış kaydı.		

B)-20.06.20x2 tarihli alınan ileri vadeli çek bedeli tahsilinin işletmeye ait İktisat Bankası Karaman şubesi hesabına aktarılmasına ait muhasebe kaydı aşağıdaki gibidir.

.....20.06.20X0.....		
102 BANKALAR HS.	40.000	
102.03. İktisat Bankası		
102.03.01. İktisat Bankası Karaman Şub.		
102.03.01.02. Türk Lirası Hesabı		
122 ALINAN İLERİ TARİHLİ ÇEK. HS		40.000
Müşteri Çeki hesabı 0006 numaralı fatura ile vadeli çeklerle mal satışı		

Örnek 18: 222 Alınan İleri Tarihli Çek Hesabı'nın vadesi 31.12.20x2 tarihi itibarıyla 12 ayın altına indiğinde hesap 122 Alınan İleri Tarihli Çek Hesabı'na aktarılacağından yapılması gerekli muhasebe kaydı aşağıdadır.

.....31.12.20X2.....		
122 ALINAN İLERİ TARİHLİ ÇEK. HS.	30.800	
122 ALINAN İLERİ TARİHLİ ÇEK. HS.		30.800
Alınan ileri tarihli çekin kısa vadeye kaydı.		

-122 Alacak Senetleri Reeskontu Hesabı (-)

Ticari işlemlerde şimdiki 1 TL gelecekte elde edilecek 1 TL'ye göre daha kıymetli kabul edildiğinden senetli satışlarda vade farkı hesaplanmaktadır. Örnek olarak peşin bedeli 2.000 TL'lik bir mal senetli olarak satıldığında satış tahsilatının işletmece gelecekteki bir tarihte yapılması durumunda söz konusu satış işlemi için % 10 vade farkı (200 TL) hesaplanmak suretiyle mal satış tutarı 2.200 TL'ye çıkacaktır. Ticari işlemlerde bazen senetlerin vadesi yıllara yaygın olduğunda tahsili cari hesap döneminde yapılamamaktadır. Bu nedenle senedin tahsili sonraki döneme geçmektedir. Muhasebenin temel kavramlarından dönemsellik gereği cari hesap döneminde tahsili yapılamayan senetlerin sonraki dönemlere geçen vade tutarları reeskont uygulaması ile bilanço günündeki değerine göre kaydı yapılmaktadır.

Türkiye'de senetlerin reeskontu yasalar "1 Seri Nolu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği" gereğince zorunluydu, ancak sonraki yasal düzenleme ile "4 Seri Nolu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği" bu zorunluluk ortadan kaldırılmıştır. Bir sonraki yasal düzenleme ile "6 Seri Nolu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği" reeskont uygulaması zorunluluğu belirsiz bir tarihe ertelenmiştir.

Tekdüzen hesap planında Alacak Senetleri Reeskontu hesabı 122 Alacak Senetleri Reeskontu (-) hesabında izlenmektedir. Bu hesaba ait tutar dönem sonunda 657 Reeskont Faiz Giderleri hesabının borcuna alınırken dönem başında 647 Reeskont Faiz Gelirleri Hesabının alacağına alınmaktadır. Ancak KGK tarafından hazırlanan taslak hesap planı yürürlük kazandığında Alacak Senetleri Reeskontu 128 Ertelenmiş Vade Farkı Gelirleri (-) hesabında "Senetli alacakların tasarruf değerinin bilanço gününde, tespitinin yapılması sonrasında alacak senetlerinin reeskont tutarlarının" izlendiği yeni hesaptır" izlenecektir. Taslak hesap planına göre alacak senetlerinin reeskonta tabi tutulmasında: Senetli alacak için hesaplanan reeskont tutarları bu hesaba 128 Ertelenmiş Vade Farkı Gelirleri Hesabı (-) alacak yazılırken, 650 Ticari Borçlara İlişkin Vade Farkı Giderleri ve Esas Faaliyetlerle İlgili Kur Farkı Zararları (-) Hesabı'na gider olarak borç kaydı yapılır. Hesap dönem başında 640 Esas Faaliyet Alacaklarına İlişkin Vade Farkı Gelirleri ve Esas Faaliyetlerle İlgili Kur Farkı Kazançlar Hesabı'na aktarılacak suretiyle kapatılır (Dokur vd., 2018:27). Taslak hesap planına göre alacak senetleri reeskontu ayrılmasına ait muhasebe uygulaması aşağıdadır.

Örnek 19: Türkoğlu Limited Şirketinin 31.12. 20x0 tarihli alacak senetleri bilgi dökümü aşağıda gösterilmiştir.

Alacak Senedi Yazılı Değeri	Senet Vadesi	Vadesine Kalan Gün Sayısı
1- 200.000 TL	18.02.20x0	60 gün
2- 90.000 TL	31.06.20x1	161 gün

Reeskont Faiz Oranı: %10'dur.

Alacak Senedi toplam Reeskont Faiz Tutarı: 6.583,77 TL.

A) Reeskont hesaplamasına ait 31.12.20x0 tarihli muhasebe kaydı aşağıdadır.

31.12.20X0.....		
650 Ticari Borçlara İlişkin Vade Farkı Giderleri ve Esas Faaliyetlerle İlgili Kur Farkı Zararları(-)Hs.	6.583,77	
128 Ertelemiş Vade Farkı Gelirleri(-)Hs..		6.583,77
Reeskont hesaplanmasına ait kayıt.		

B) 01.01.20x1 tarihli muhasebe kaydı aşağıdadır.

31.12.20X0.....		
128 Ertelemiş Vade Farkı Gelirleri(-)Hs..	6.583,77	
640 Esas Faaliyet Alacaklarına İlişkin Vade Farkı. Kazançları Hs		6.583,77

Alacak senedinin uzun vadeli olması durumunda 128 Ertelemiş Vade Farkı Gelirleri (-) hesabı yerine 228 Ertelemiş Vade Farkı Gelirleri (-) hesabı kullanılacaktır. Hesapların dönem sonu ve dönem başı işlemleri önceki örneklerin yevmiye kayıtlarında belirtildiği gibidir.

321-421 Kodlu Borç Senetleri Hesabı

İşletmenin faaliyet konusuna ait her çeşit mal ve hizmet alımları senetli ticari borçlar hesabında izlenmektedir. Bunun yanında ortaklar ana kuruluş, bağlı ortaklıklar ve iştiraklere ait senede bağlanmış ticari borçlarını finansal tablolarının dipnotlarında gösterilmeleri gerekir. Hesabın genel işleyişinde borç senetlerinin tutarları bu hesaba alacak yazılırken, senedin ödenmesi halinde borç kaydedilmesi gerekir (Gençoğlu vd., 2019:82-83).

Örnek 20: İşletme 15.04.20x2 tarihinde 9 ay vadeli senetle 30.000TL bedelli mal almıştır. Mal alışı 16.04.20x2 tarihinde senetle ödenmiş, KDV %18 hariç hesaplanmıştır. Muhasebe kaydı aşağıdadır.

Yevmiye Kayıtları

A) Mal Alış Kaydı

15.04.20X2.....		
153 TİCARİ MAL.HS.	30.000	
191 İNDİRİLECEK KDV HS	5.400	
321 BORÇ SENETLERİ HS.		35.400
Senetli mal alım kaydı.		

B) Senedin 16.04.20x2 tarihinde ödenmesine ait muhasebe kaydı

16.04.20X2.....		
321 BORÇ SENETLERİ HS.	35.400	
100 KASA HS.		35.400
Senedin peşin ödeme kaydı.		

-322-422 Kodlu Verilen İleri Tarihli Çekler Hesabı

Örnek 21: Mali tablolarını 6 aylık periyodik dönemlerde raporlayan Akgül Gıda AŞ. 15.10.20x0 tarihli 0007 seri nolu faturayla %18 KDV dâhil 50.000TL bedelli malı ileri vadeli çekle satın almıştır. Çeklere ilişkin bilgi dökümü aşağıdadır.

Çek Sıra No	Vade	Tutar
1	20.11.20x0	25.000
2	15.10.20x1	34.000

A) 23/05/20x0 tarihli mal alımına ait aşağıdaki muhasebe kaydı yapılacaktır.

.....15.10.20X0.....		
153 TİCARİ MAL.HS.	50.000	
191 İNDİRİLECEK KDV HS	9.000	
322 VERİLEN İLERİ TARİHLİ ÇEK. HS.		25.000
422 VERİLEN İLERİ TARİHLİ ÇEK. HS.		34.000
0007 nolu faturayla vadeli çekle mal alışı.		

B) 20.11.20x0 tarihli 25.000 TL'lik ileri vadeli çekin işletmeye ait XYZ bankası Yıldırım Şubesinden lehtarı tarafından tahsili sağlandığında yapılacak muhasebe kaydı aşağıdadır.

.....20.11.20X0.....		
322 VERİLEN İLERİ TARİHLİ ÇEK. HS.	22.000	
102 BANKALAR HS.		22.000
102.02. XYZ Bankası		
102.02.01 XYZ Bankası		
102.02.01.02. TL Hs.		
Çek bedelinin lehtarı tarafından tahsili yapılmasına ait kayıt.		

Örnek 22: 31.12.20x0 tarihinde 422 Verilen İleri Tarihli Çek. Hs'nın vadesi 12 ayın altına indiğinde, hesap 322 Verilen İleri Tarihli Çek. Hs'na aktarılmasına ait muhasebe kaydı aşağıdaki gibi yapılacaktır.

.....31.12.20X2.....		
422 VERİLEN İLERİ TARİHLİ ÇEK. HS	34.000	
322 VERİLEN İLERİ TARİHLİ ÇEK. HS.		34.000
Çekin vadesinin bir yılın altına inmesi durumunda ileri tarihli çekin kısa vadeli yükümlülükler alınması kaydı.		

-322 Borç Senetleri Reeskontu Hesabı

Tekdüzen hesap planında Borç Senetleri Reeskontu hesabı 322 Borç Senetleri Reeskontu (-) hesabında izlenmektedir. Bu hesaba ait tutar dönem sonunda 647 Reeskont Faiz Gelirleri hesabının alacağına alınırken dönen başında 657 Reeskont Faiz Giderleri Hesabının borcuna alınmaktadır. Ancak KGK tarafından hazırlanan taslak hesap planı yürürlük kazandığında 328 Ertelemiş Vade Farkı Giderleri(-) Hesabına “bu hesap bilanço gününde, senetli borçların işletme açısından tasarruf değeri ile değerlemesinin yapılmasında kullanılır” kaydedilecektir. Bu nedenle borç senetleri için ayrılan reeskont tutarları bu hesaba kaydedilir. Kayıt sistemi; senetli borç için hesaplanan reeskont tutarları bu hesaba 328 Ertelemiş Vade Farkı Giderleri(-) Hesabı borç kaydı yapılırken, 640 Esas Faaliyet Alacaklarına İlişkin Vade Farkı Gelirleri ve Esas Faaliyetlerle İlgili Kur Farkı Kazançları hesabına da alacak (gelir) kaydı yapılır. Dönem başında bu hesaba 328 Ertelemiş Vade Farkı Giderleri(-)Hesabı alacak kaydı yapılırken, karşılığında 650 Ticari Borçlara İlişkin Vade Farkı Giderleri ve Esas Faaliyetlerle İlgili Kur Farkı Zararları (-) hesabına borç kaydı yapılmak suretiyle kayıt tamamlanır (Dokur vd., 2018:27).

Örnek 23: İşletme 31.12.20x2 tarihinde 22.000 TL reeskont (borç senedi) faizi hesaplamıştır. Muhasebe kaydı aşağıdadır.

A). Reeskont hesaplama kaydı.

.....31.12.20X2.....		
328 Ertelemiş Vade Farkı Giderleri(-)Hs	22.000	
640 Esas Faaliyet Alacaklarına İlişkin Vade Farkı. Kazançları Hs		22.000

B).Hesaplanan reeskontun kapatılma kaydı.

.....01.01.20X3.....		
650 Ticari Borçlara İlişkin Vade Farkı Giderleri ve Esas Faaliyetlerle İlgili Kur Farkı Zararları(-)Hs.	22.000	
328 Ertelemiş Vade Farkı Giderleri(-)Hs.		22.000

Borç senedinin uzun vadeli olması durumunda 328 Ertelemiş Vade Farkı Giderleri(-) hesabı yerine 428 Ertelemiş Vade Farkı Giderleri(-) hesabı kullanılacaktır.

4. SONUÇ

Çalışmada, Finansal Raporlama Standartları ile uyumlu Örnek Hesap Planı Taslağında yer alan Nakit ve Nakit Benzerleri, Ticari Alacaklar (Kısa ve Uzun Vadeli Hesaplar) ve Ticari Borçlar (Kısa ve Uzun Vadeli Hesaplar) çek, senet, ileri tarihli çekler hesapları ile alacak senetleri ve borç senetlerine ait reeskont hesapları uygulama

örnekleriyle analiz edilmiştir. Bu bağlamda yirmiüç örnek olay geliştirilmiş ve örneklere ait muhasebe yevmiye kayıtları yapılmıştır. Çalışma sonucunda örneklerden çeşitli bulgular elde edilmiştir.

İncelenen literatürde yer alan ve ilgili kurum (KGG) tarafından türetilen taslak hesap planının öneri ve görüşlere sunulduğu ve sonrasında çeşitli değişikliklerle yeniden yayımlandığı görülmektedir. Bu bağlamda incelenen ilk hesap grubu olan nakit ve nakit benzeri hesaplarından 101 numaralı hesap “101 Alınan Çekler Hesabı” şeklinde yer almıştır. Taslağın mevcut hesap planıyla uyumlu hale getirilmesi için düzenleyici hesaplarından biri olan “103 Verilen Çekler ve Ödeme Emirleri (-)” hesabının da aynı hesap grubu içinde tekrar yer alması yerinde bir düzenlemedir. İkinci sırada incelenen 121-221 numaralı hesap “121-221 Alacak Senetleri” mevcut şeklini korumuştur. Ancak, 122-222 numaralı hesap “122-222 Alınan İleri Tarihli Çekler” hesap planına yeni eklenen hesaplardır. Türk Ticaret Kanununda yapılan bir düzenleme ile yasal hale getirilen vadeli çek uygulamasının finansal tablolarda gösterimine taslak hesap planı yer vermektedir. Bir diğer sırada incelenen 321-322 hesap numaralı hesaplar “321-322 Borç Senetleri” eski yerini korurken, ticari borçlar hesap grubunda 322-422 numaralı “322-422 İleri Tarihli Verilen Çekler” taslak hesap planına yeni eklenen hesaplardır. Bu düzenlemelerin muhasebe hesap planının kullanılabilirliği bakımından uygun olabileceği düşünülmektedir.

İşletmeler taslak hesap planı yürürlük kazandıktan sonra, bilanço gününde senetli alacaklarına ilişkin yapacakları alacak senetleri reeskont tutarlarını Tekdüzen Hesap Planında bulunan 122 Alacak Senetleri Reeskont hesabında izlemeyecektir. Alacak senetleri reeskont işlemlerinde taslak hesap planında ihdas edilen 128 Ertelemiş Vade Farkı Gelirleri (-) hesabının alacağına kayıt yaparken, reeskont tutarının sonuç hesaplarına aktarımı için; 650 Ticari Borçlara İlişkin Vade Farkı Giderleri ve Esas Faaliyetlerle İlgili Kur Farkı Zararları (-) hesabının borcuna kayıt yapacaktır. Sonraki dönem başında ise 128 Ertelemiş Vade Farkı Gelirleri (-) hesabının borcuna kayıt yaparken, 640 Esas Faaliyet Alacaklarına İlişkin Vade Farkı Gelirleri ve Esas Faaliyetlerle İlgili Kur Farkı Kazançları hesabının alacak tarafına kayıt yapılmak suretiyle reeskont işlemini tamamlamış olacaktır. Bu işlemler sonucunda alacak senetleri reeskontu ayırmada taslak hesap planı bakımından muhasebe kayıt sistematikinde değişikliğe gidildiği görülmektedir.

Borç senetlerinde ise; bilanço gününde yapılacak reeskont işlemleri taslak hesap planına göre borç senetleri reeskont ayırmada Tekdüzen Hesap planında bulunan 322 Borç Senetleri Reeskont hesabı kullanılmayacaktır. İşletmeler borç senetleri reeskont işleminde 322 Borç Senetleri Reeskont hesabı yerine taslak hesap planında ihdas edilen 328 Ertelemiş Vade Farkı Giderleri(-) hesabını kullanacaklardır. Borç senetleri reeskontunun sonuç hesaplarına aktarımında dönem sonunda; 328 Ertelemiş Vade Farkı Giderleri(-) hesabı borçlanırken, karşılığında 640 Esas Faaliyet Alacaklarına İlişkin Vade Farkı Gelirleri hesabının alacaklandırılacaktır. Bir sonraki Dönem başında 650 Ticari Borçlara İlişkin Vade Farkı Giderleri ve Esas Faaliyetlerle İlgili Kur Farkı Zararları Hesabının (-) borçlandırılırken, karşılığında 328 Ertelemiş Vade Farkı Giderleri(-) hesabı alacaklandırılmak suretiyle borç senedi reeskont işlemi tamamlanacaktır. Borç senetleri reeskont ayırmada taslak hesap planı bakımından muhasebe kayıt sistematikinde değişikliğe gidildiği ortaya çıkarılmıştır.

Görüş ve önerilerden sonra yayınlanan taslağa KGG'nın “Taslak Hesap Planı” ismi yerine “Örnek Hesap Planı” ismi kullanıldığı da ortaya çıkmıştır. Kurumun bu adlandırması hesap planı eleştirilerini farklı boyuta taşıyabilecektir. Taslak hesap planı girişimci derneklerce desteklense de Finansal Raporlama Standartlarıyla uyumlu hesap planının uygulamaya geçişi biraz zaman alabilecektir. Geçiş aşamasında tüm bilgi kullanıcılarının bu adaptasyon sürecini desteklemesi gerektiği de farklı bir bulgudur. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre taslak hesap planı Nakit ve Nakit Benzeri, Ticari Alacaklar (Kısa ve Uzun Vadeli Hesaplar) ve Ticari Borçlar (Kısa ve Uzun Vadeli Hesaplar) hesap gruplarına ait çek ve senet hesapları ile bu hesaplara ilişkin reeskont hesapları genel olarak finansal kurumlar dışında faaliyet gösteren ve finansal bilgilerini mali tablolarında sunan işletmelerin ihtiyaçlarına cevap verebileceği yönündedir. Ayrıca hesapların işleyişlerinin taslak hesap planında detaylandırılarak açıklanabildiği, bu nedenle taslak hesap planının kullanışlı olabileceği de tespit edilmiştir.

Taslak hesap planı üzerine yapılabilecek çalışmalarda farklı hesap gruplarının örnek olaylarla incelenmesi taslak hesap planının daha somut örneklerle tartışılmasına olanak sağlayacaktır. Bu gelişmeler sayesinde taslak hesap planına geçişte muhasebecilik meslek sistematikliği bakımından da muhasebe hesap planı daha kullanışlı hale gelebilecektir. İşletmelerin mali tablolarının sonuçlarının kullanıcılarına bilgi verme fonksiyonunun yanında değerlendirilmesinde de daha saydam bir yapıya kavuşmasını sağlayacaktır. Bu durum işletmelerin muhasebe bilgi sisteminin etkin ve optimal çalışmasına katkı sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

Akdoğan, N. (2019). “Finansal Raporlama Standartlarıyla Uyumlu Olması Amacıyla Tekdüzen Hesap Planının Güncellenmesine Yönelik KGK Tarafından Yayınlanan Taslak Metnin Değerlendirilmesi”, *Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi*, 12 (3), 745-785.

Ataman, B. ve Gökçen, G. (2021), “Finansal Raporlama Standartlarına Uygun Hesap Planı (FRSHP) ile Tekdüzen Hesap Planı (TDHP) Bilanço Hesap Gruplarının Karşılaştırılması ve Değerlendirmesi”, *Finans Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(1), 151-159.

Aytaç, A. Ve Gücenme-Gençoğlu, U., (2020), “Maddi Duran Varlıklar ve Amortismanlar Açısından TFRS, BOBİ FRS, KÜMİ FRS Taslağı ve MSUGT'daki uygulamaların Karşılaştırılması”, *Business And Economics Research Journal*, 11(3):753-767.

Coşkun, A., (2021), “Finansal Raporlama Standartlarına Uygun Örnek Hesap Planı Taslağındaki Nakit ve Nakit Benzerleri Grubunun Uygulama Örnekleriyle İncelenmesi”, *International Journal of Disciplines Economics & Administrative Sciences Studies*, (e-ISSN:2587-2168), Vol.: 7, Issue: 33; pp:723-739.

Coşkun, A., (2022), “Genel Muhasebe I Uygulamaları”, İksad Kitapevi, Ankara.

Doğan, Ö. (2021), “Tekdüzen Hesap Planı ve Finansal Raporlama Standartlarına Uygun Hesap Planı Taslağının Nakit ve Nakit Benzerleri Açısından Karşılaştırılması”, *Journal Of Emerging Economies And Policy* 2021 6(SI) 20-28.

Dokur, Ş., Banar, K., Ekergil, V., Erdoğan, N. ve Sağlam, N., (2018), “Dönemsonu İşlemleri”, *Anadolu Üniversitesi Yayınları*, Eskişehir. Yayın No: 2622-1590.

Dinç, E., Atasel, O.Y. (2016), “Türkiye'deki Muhasebe Anlayışının Gelişim Süreci ve Mevcut Durumun İncelenmesi”, *KTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(12), 267-283.

Gençoğlu, Ü.-G., Önce, S., Ekergil, V., Köse, T., ve Başar, B., (2019), “Genel Muhasebe II”, T.C. Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları, Yayın No:1854, Eskişehir.

Gökçen, G., Ataman, B., (2020), “Türkiye Finansal Raporlama Standartları Uygulamaları”, 3. Baskı, İstanbul: Beta Yayınları.

Kablan, A., (2020), “Hesap Planı Değişimi Üzerine Bir İnceleme: Tek Düzen Hesap Planı ve Finansal Raporlama Standartlarına Uygun Taslak Hesap Planı Karşılaştırması”, *Ekonomi, İşletme ve Maliye Araştırmaları Dergisi*, Cilt 2, Sayı 2, s. 103-129.

Orhan, S., (2012), “Genel Muhasebe”, T.C. Atatürk Üniversitesi, Açıköğretim Fakültesi Yayını, Erzurum.

Özbek, C.-Y., (2019), “Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği ile Finansal Raporlama Standartlarına Uygun Hesap Planı Taslağının Maliyet Hesapları Açısından Karşılaştırmalı Değerlendirilmesi”, *The Journal of Accounting and Finance*, Ağustos Sayısı, 355-376.

Öztürk, E. Ve Babaoğlu, G. (2020), “Finansal Raporlama Standartları ile Uyumlu Hesap Planından (Taslak) Sağlanacak Faydaların TFRS ve Bobi Frs Setleri Açısından Değerlendirilmesi”, *Finans Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(3), 436-450.

Taniş, V.- N., (2010), “Genel Muhasebe (İlkeler ve Uygulamalar)“, Karahan Kitapevi, Adana.

Yeşil, R., (2010), “Nicel ve nitel araştırma yöntemleri”, R. Y. Kıncal (Ed.), *Bilimsel araştırma yöntemleri içinde* (ss. 49-77), Ankara: Nobel Yayınları.

İnternet Kaynakları

www.kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/Duyurular/v2/TMS/Hesap_Plani_Taslagi_Gorusler_Sonrasi_2_1_07.pdf
30138 Sayılı Mükerrer Resmi Gazete, (29.07.2017). Büyük ve Orta Boy İşletmeler İçin Finansal Raporlama Standardı Hakkında Tebliğ (Sıra No: 56). 1 sıra no'lu .

Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği, Resmi Gazete Sayısı; 21447, Mükerrer (26.12.1992).